

UVODNE BESEDE NA ODPRTJU RAZSTAVE MARIJA V ČIPKI 25. aprila 2025

Marija Mati božja, Brezmadežna Devica Marija, Kraljica, Zavetnica, Vrata nebeška, Skrinjazaveze, Žalostna Mati Božja, Tolažnica žalostnih, Roža skrivnostna, Pribežališče grešnikov, Zdravje bolnikov, Črna Mati Božja, Ogledalo pravičnih – in še kar bi lahko naštevala. Vse to so podobe Marije. Poznamo namreč najrazličnejše tipe upodobitve Marije od skromnega čaščenja v zgodnjem krščanstvu in skozi stoletja do danes, ko so se dodajali novi motivi in načini upodabljanja. Predstavljajo osrednje podobe katoliške in pravoslavne ikonografije. Ustvarjali so jih umetniki, liturgija in ljudska pobožnost. V umetnosti je za Marijo razširjeno ime Madona, ki pomeni moja gospa, milostljiva gospa.

Kristjani s poimenovanjem Matere Božje poudarjamo njeno materinsko vlogo, da je rodila Jezusa, ki je človek in Bog. Priljubljena je tudi Ljubeča Marija Brezmadežnega srca. Marijanske podobe nas spremljajo v božjih hramih, vidimo jih v kapelicah, manjše podobe so lahko namenjene osebnemu čaščenju. Množice pa se zgrinjajo v romarske kraje, kjer so cerkve, pogosto na hribih, posvečene Mariji. Morda ima skoraj vsak vernik podobo Marije, ki mu je posebno ljuba in do nje čuti posebno vez, neko hvaležnost ali mu daje upanje, tolažbo ob žalovanju, bolezni itd. Ob tem je prav, da se spomnimo pokojnega papeža Frančiška, ki si je izbral za svoje zadnje počivališče prostor v baziliki Marije Snežne (Marije Velike). Vanjo je redno zahajal od začetka svojega pontifikata. Prihajal je k Marijini ikoni, predvsem pred vsakim svojim apostolskim potovanjem in po njem. Ta ikona (Rešitev rimskega ljudstva) je zelo stara in že od srednjega veka so se prebivalci Rima obračali nanjo, da bi jih obvarovala pred nevarnostmi in nesrečami. Njeno ime je bilo spremenjeno v marijansko, je Blažena Devica Marija.

Tudi Slovenci smo z Marijo zelo povezani, še posebno z brezjansko Marijo Pomagaj, svetovišarsko Kraljico, svetogorsko in starogorsko, pa Zavetnico s plaščem v baziliki na Ptujski Gori ter drugod, blizu in daleč. V hudih časih in vojnih vihrah so prenašali in skrivali Marijine ikone, da bi jih kot verske in narodne svetinje obvarovali pred najhujšim. Benediktinski pater, filozof in teolog Anselm Grun je v eni od svojih knjig zapisal. »Vsak človek nosi v sebi podobe in od njih je odvisno, kako se počuti. Marijine podobe nas vabijo, da pogledamo nase v optimistični luči, naj verjamemo vase. Podobe Marije širijo nekaj nežnega, ljubeznjivega, so dobrodejne.«

Lahko se strinjamo s to razlago. Danes imamo tu okrog sebe na razstavi klekljane podobe različnih Marij, v katerih lahko vidimo lepoto, nežnost, milost, prefinjenost izdelave s kombinacijami vzorčkov različnih tehnik klekljanja. Narejene so s sukancem bele barve, kot so šmarnice, lilije in bele vrtnice brez trnja kot prispodoba Marijine miline ter zlitja božje in človeške ljubezni. Ali pa zlate, srebrne, nežno modre, kot se za kraljico spodobi. Če jih bomo gledali s srcem, bomo razumeli njihovo sporočilo, vsak po svoje! Spretni klekljarji in klekljarice znajo narediti tudi take slike. Za zanimivost naj vam povem, da je dr. France Stele v času 2. svetovne vojne objavil študijo o Srcu Jezusovem in Srcu Marijinem v umetnosti, v kateri je predstavil tudi Srce Marijino, ki ga je po načrtu slikarke Bare Remčeve vklekljala v čipko strokovna učiteljica Leopoldina Pelhan, ki je 30 let učila v žirovski čipkarski šoli po ustanovitvi leta 1906. Čipka predstavlja Marijo z Jezusom in gorečim srcem, uokvirjeno z rogljički. Ko ste se povzpeli po stopnicah, ste pa lahko na posebnem mestu videli Marijo, ki jo je izdelala čipkarska legenda današnjih generacij, pokojna žirovska učiteljica klekljanja Marica Albreht.

Ob ogledovanju Marij v čipki tu v galeriji v zvoniku bomo s spoštljivostjo razmišljali o vseh avtorjih in avtoricah le-teh, ki so gotovo te čipke izdelovali z drugačnim odnosom, kot ko klekljajo čipke za zaveso ali prtičke. Kako so delali, od kod vzorci in od kod vse so razstavljene Marije v čipki, nam bo pa povedala ga. Tanja Mlinar, predsednica Klekljarskega društva Cvetke, ki jo vabim k besedi.

Marija Kokalj

Foto Viktor Žiri

Foto Viktor Žiri

Foto Viktor Žiri

Foto Viktor Žiri

Foto Viktor Žiri

Foto Viktor Žiri

Foto Viktor Žiri

Foto Viktor Žiri